

פרשת שמות

כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו (ו, א)

ראוי לעמוד כאן על כפילות הלשון "כי ביד חזקה ישלחם", "וביד חזקה יגרשם מארצו". ויותר מכך קשה הרי שילוח וגירוש שני הפכים הם, שילוח הוא שיחרור אדם הרוצה חופש, ואילו גירוש הוא היפוכו של שילוח, לגרש אדם ממקום שרוצה להיות בו.

אך על פי דברי הגמרא במסכת ראש השנה (יא, א), יתבארו ברווח דברי הפסוק. שאמרו שם "תניא רבי אליעזר אומר בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים ובניסן נגאלו".

זוהי א"כ הכפילות שבפסוק, "ביד חזקה ישלחם" שילוח זה הוא תחילת הגאולה, ביטול השעבוד מעליהם בתשרי, "וביד חזקה יגרשם" סוף הגאולה כשיצאו ממצרים, מעתה יובן ג"כ שינוי הלשון, שהרי כל עוד שהשתעבדו המצרים בישראל היו בני ישראל הם שחפצים בשחרור ופרעה הרוצה בשיעבודם, לכן ביטול השיעבוד נקרא "שילוח". משא"כ בניסן כשהיהודים הסתובבו במצרים כבר חצי שנה משוחררים מכל עול מביטים במפלת מצרים ומכותיהם, אז היה פרעה הוא המעוניין בשילוח ואילו בני ישראל המעונינים להשאר. שכך הוא טבעו של אדם, שכשבטל ממנו העול כשהוקל מצבו מיד נשכח מלבו הכל, ולזה שפיר יקרא "גירוש".

מקור: רבי יצחק יעקב ריינס